

Socialdepartementet

Remiss. Från delar till helhet - Tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja (SOU 2023:5)**Sammanfattning**

Region Gotland delar utredningens beskrivning av målgruppen och dess behov samt dagens svårigheter att tillgodose dessa. Det är glädjande att se att det är målgruppens behov som fullt ut står i fokus för förslagen, även om det kommer att innebära stora omställningar för kommuner och regioner. Region Gotland instämmer därmed huvudsakligen i utredningens förslag och bedömningar. Förslagen innebär en ökad helhetssyn på individens behov samt en ökad personcentrering. Tillägget kring utformningen av tvångsvårdslagstiftningen går väl i linje med förslagen i reformen som helhet och bidrar till en mer sammanhållen vårdkedja för målgruppen.

Region Gotland avser inte att specifikt kommentera alla utredningens bedömningar och förslag utan fokuserar på att lämna synpunkter och tillägg till några av dem.

Region Gotland framför synpunkter och behov av vissa förtydliganden när det gäller gruppen barn och unga. Region Gotland gör bedömningen att vissa konsekvenser kan bli större än vad som redovisas i utredningen. Det gäller t ex arbetet med säkerhet inom slutenvården samt kostnader för lokalförsörjning.

Yttrande**Kapitel 6.3 Den psykiatriska tvångsvårdens förutsättningar att vårda personer med skadligt bruk eller beroende***Säkerhet i den psykiatriska tvångsvården*

Utredningen gör bedömningen att den psykiatriska tvångsvården har förutsättningar att vårda personer med skadligt bruk eller beroende enligt Lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård (LPT) men att viss utveckling, anpassningar och resursförstärkningar behöver ske.

Denna slutsats är på ett sätt rimlig då denna målgrupp i så stor utsträckning redan finns inom den psykiatriska vården. Samtidigt gör man uppskattningen att antalet vårddygn kommer att öka med 6-7% på grund av det nya ansvaret när det gäller tvångsvård för målgruppen.

Region Gotland har vissa farhågor när det gäller frågan om säkerhet. Även om målgruppen redan idag finns inom psykiatrin, kommer antal vårddygn med målgruppen att öka och med det vissa situationer som kan påverka säkerheten.

Att kunna anpassa verksamheten för vissa målgrupper ställer höga krav på rutiner, kompetens hos personalen och inte minst ändamålsenliga lokaler.

För en liten region som Gotland kommer det vara mycket svårt att bygga upp en anpassad och flexibel vård för alla målgrupper. Det gäller både utifrån särskilda vårdbehov hos målgruppen, men också när det gäller säkerhet för patienter och personal.

För ökad tillgänglighet och kvalitet hänvisar utredningen till att det krävs att regioner samverkar och samarbetar t ex kring patientgrupper som kräver särskild säkerhet.

Redan idag är det mycket svårt för Region Gotland att hitta platser med högre säkerhetsklassning än den vi har i Region Gotland för patienter som vårdas enligt LPT. Samarbete med andra regioner försvåras också av att transport av patienter som vårdas enligt LPT vanligen tar flera dagar från beställning till att transporten genomförs.

När patienten är ett barn

I betänkandet i sin helhet saknar Region Gotland en mer utförlig beskrivning och analys av perspektivet för barn och unga med skadligt bruk och beroende. Barn och unga samt deras familjer har särskilda behov och många av förslagen i betänkandet kommer att få särskilda konsekvenser när det gäller barn och unga.

Gränsdragningarna mellan huvudmännen kommer delvis bli andra när det gäller de unga. Det är en större gråzon mellan vad som är socialt stöd och vad som är psykosocial behandling för barn och unga. Detta ställer stora krav på samverkan och regionerna och kommunerna behöver ha gemensamma strukturer för omhändertagandet av skadligt bruk och beroende hos barn och unga.

Samverkan mellan region och kommun är viktig även i samband med tvångsvård för att få till en bra vårdkedja för den unge. Tillägget gällande allvarligt skadligt bruk och beroende i LPT medför en större överlappning mellan LVU och LPT än vad det är idag. Det är nu två lagstiftningar som har att hantera samma område. Förhållandet mellan dessa två lagstiftningar när det gäller unga med skadligt bruk och beroende kan behöva utredas ytterligare.

Kapitel 10.11 Ekonomiska konsekvenser för regionerna

Tillgången till ändamålsenliga lokaler

Utredningen gör bedömningen att förslagen påverkar lokalfrågan inom hälso- och sjukvården endast i liten grad och att det är en fråga som kräver ett helhetsgrepp. Region Gotland delar den farhåga som framkommer i utredningen kring att besluten riskerar att ytterligare försvåra en redan ansträngd lokalsituation och ifrågasätter därmed slutsatsen att förslagen endast skulle påverka i liten grad.

Betänkandet i sin helhet medför ett ökat ansvar för regionerna men även en rejäl ambitionshöjning i omhändertagandet av målgruppen. Förslagen kommer att innebära behov av helt nya lokaler för vissa verksamheter samt i andra fall anpassning av befintliga lokaler utifrån målgruppens behov samt en anpassning utifrån säkerheten för patienter och personal. Detta kan i vissa regioner innebära betydande kostnadsökningar, vilket man inte tagit hänsyn till fullt ut i de beräkningar som gjorts i utredningen.

Utifrån Region Gotlands storlek ser vi en svårighet att kunna anpassa förutsättningarna efter varje målgrupps respektive behov. Det kan t ex handla om kvinnors utsatthet i denna målgrupp, unga med beroendeproblematik m fl.

Kapitel 12.2 Tidsplan, stödfunktion, stimulansmedel och resursöverföringar

Utredningen föreslår skatteväxling mellan kommun och region, statliga stimulansmedel samt ersättning i enlighet med finansieringsprincipen som verktyg för ekonomisk kompensation för kommuner och regioner.

Region Gotland anser att de ekonomiska konsekvenserna för kommuner och regioner kommer att bli större än vad som beskrivs i utredningen.

Beräkningarna i utredningen är gjorda efter den resurssättning regionerna och kommunerna har idag. Det handlar om en målgrupp som under lång tid inte prioriterats och där det ofta är svagt resurssatt både i region och kommun. Detta har bidragit till att det finns mycket stora brister på området. Förslagen i utredningen bidrar till en betydande och nödvändig ambitionshöjning.

Då det finns stora farhågor att denna reform kan få stora ekonomiska konsekvenser för både region och kommun vill Region Gotland betona vikten av en långsiktig nationell uppföljning av vilka de ekonomiska konsekvenserna blir och hur man på lång sikt ekonomiskt säkerställer utredningens ambitionshöjning samt följer eventuella undanträngningseffekter.

Håkan Ericsson
Ordförande Socialnämnden

Filip Reinhag
Ordförande Hälso- och sjukvårdsnämnden

Marica Gardell
Socialdirektör

Marie Loob
Hälso- och sjukvårdsdirektör